

Ondertussen ten paleize...

Paul Rem is kunsthistoricus en conservator van Paleis Het Loo in Apeldoorn. In die hoedanigheid stuit hij regelmatig op bijzondere verhalen. Bovendien is hij soms aanwezig als koninklijke gasten het museum paleis bezoeken. In Vorsten deelt hij zijn ervaringen en zijn kennis.

Willem & Mary: een paar apart, bij elkaar

Als conservator op Paleis Het Loo ontkom je niet aan een fascinatie voor het bijzondere vorstenpaar dat Het Loo in de 17de eeuw bouwde: prins Willem III en prinses Mary. In de Republiek beschikten zij over een keur aan luisterrijke verblijven, maar deze oude familiehuzen werden hen in de schoot geworpen. Het Loo bouwden zij zelf op een door hen gekozen plek: de Veluwe. Voor jachtfanaat Willem III een ideaal gebied, dat schaars bewoond was en even schaars begroeid. De gezonde Gelderse lucht had bovendien een gunstig effect op zijn kortademigheid. Mary, de dochter van de broer van de Engelse koning, leefde zich uit in de prachtige barokke tuinen. De bloemen in de perken langs de 'broderie' van buxushaagjes leken zich te herhalen in de schilderijen en het snijwerk waarmee haar vertrekken waren versierd. Maar Het Loo was niet alleen een aangenaam verblijf. De stadhouder werkte er ook aan de grote overtocht van de vloot, om zijn schoonvader koning James II van de Britse troon te stoten. Het werd gelukkig een vreedzame

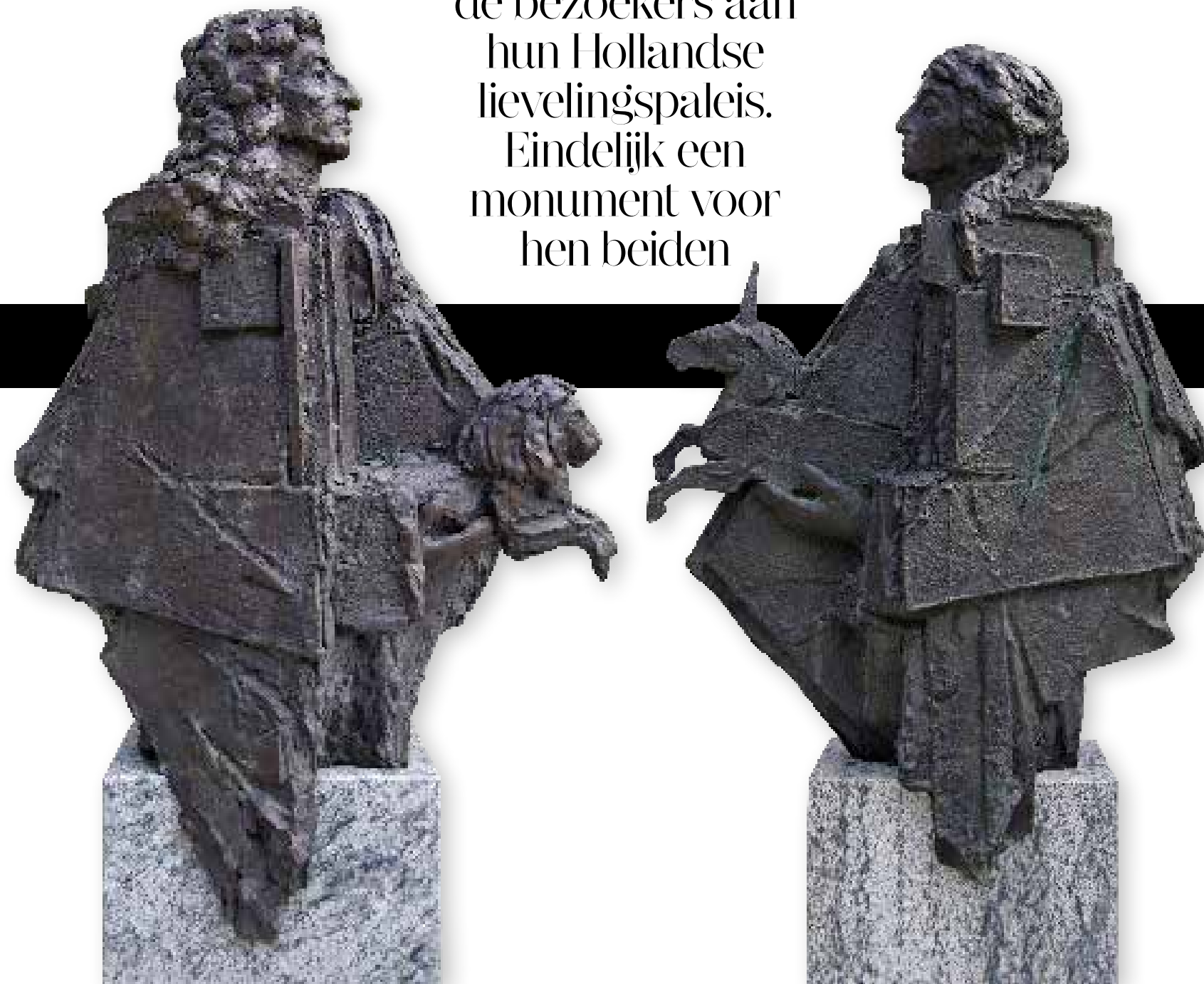
revolutie, die de geschiedenis zou ingaan als de Glorious Revolution. De omwenteling vond letterlijk zijn bekroning in de verheffing van Willem III en Mary II in de Londense Westminster Abbey tot koning en koningin van Engeland, Schotland en Ierland. Willem III bleef ook stadhouder en keerde regelmatig terug naar de Republiek. Mary verlangde naar Het Loo, maar terwijl Willem er vaak vertoefde, hielden politieke beslommeringen haar gebonden aan Londen, waar zij voortijdig stierf. Zeven jaar later overleed ook Willem, kinderloos. In ons land brak het Tweede Stadhouderloos Tijdperk aan. In Engeland besteeg Mary's zuster Anne de troon van Willem en Mary.

Misschien dat het ook andere toeristen opvalt als zij in Londen en omgeving de paleizen van Willem en Mary bezoeken, maar veel belangstelling lijken de Engelsen niet voor dit bijzondere koningskoppel te hebben. Goed, voor Kensington Palace staat een bronzen standbeeld van de koning-stadhouder, maar hun gezamenlijke graf in Westminster Abbey, aangeduid door een simpele steen met hun namen, vond ik pas na

Onder: In het atelier van Eric Claus, met beeldmateriaal van de hoofdpersonen als inspiratie. Rechts: Allegorie op de kroning van Willem III en Mary II, circa 1689.

Met deze bijzondere beelden zijn Willem III en Mary II teruggekomen op Het Loo en verwelkomen zij de bezoekers aan hun Hollandse lievelingspaleis. Eindelijk een monument voor hen beiden

FOTO'S PALEIS HET LOO, PAUL REM, COR VISSER

Paul Rem en kunstenaar Eric Claus tijdens de onthulling van de beelden bij Paleis Het Loo.

lang zoeken. Leveren de Tudors of koningin Victoria soms extremere verhalen op die zich gemakkelijk laten vertalen in films en tv-series? Dan wordt het hoog tijd voor de BBC-productie *William & Mary, the couple that changed Britain*. Het is maar een suggestie. Maar in Apeldoorn worden zij niet vergeten! Sinds 25 mei is Nederland twee bijzondere monumenten rijker: twee aparte maar bij elkaar behorende monumentale beelden van Willem en Mary, geplaatst in het Entreegebouw van Het Loo, hun geliefde buitenverblijf in de Republiek. Op het Kasteelplein te Breda staat al lange tijd het bronzen ruitersstandbeeld van Willem III, maar van beiden, van hem en van haar, gewijd aan hun gezamenlijke bewind, ontbrak tot voor kort een blijvend monument. De beelden zijn opgevat als borstbeelden op sokkels. Beeldhouwer, graficus, medailleur en tekenaar Eric Claus (1936), die van de Stichting Koninklijk Apeldoorn de opdracht kreeg om deze beelden te maken, maakte bronzen bustes die sterk en profiel werken, op een bijbehorend voetstuk. Willem, goed herkenbaar aan zijn haakneus

en pruik, draagt de leeuw als attribuut van zijn Hollandse stadhouderschap. Zijn kledij is geïnspireerd op formele dracht, maar is sterk geabstraheerd. Het beeld vormt een duo met het borstbeeld van Mary II, die herkenbaar is aan haar attribuut, de (Schotse) eenhoorn. De beelden van Eric Claus passen niet alleen in een traditie, ze passen ook in zijn eigen oeuvre, want wie in Den Haag langs de Galerij van Paleis Kneuterdijk loopt, ziet de vorstenportretten die Claus in opdracht van de Raad van State vervaardigde. De Nederlandse koningen en koninginnen, die voorzitters zijn geweest van de Raad van State, worden geflankeerd door de sculpturen van Willem van Oranje en koning Willem-Alexander. Onze koning (en profiel) kijkt naar zijn voorgangers, indachtig de uitspraak bij zijn aantreden als voorzitter: 'Ik treed in uw voetsporen.' Met deze bijzondere beelden zijn Willem III en Mary II teruggekomen op Het Loo en verwelkomen zij de bezoekers aan hun Hollandse lievelingspaleis. Eindelijk een monument voor hen beiden. Laten we hopen dat Engeland snel jaloers op ons wordt. •